

Shoqata e kontabilistëve të çertifikuar dhe auditorëve të Kosovës

Auditim
(zgjidhjet)

P6

Data 28/09/2024

Detyra 1

Ju jeni senior i auditimit në Avana ShPK, përgjegjës për auditimin e Doana ShPK, një kompani prodhuese e mesme e specializuar në prodhimin e mobiljeve. Doana ShPK ka raportuar të hyra prej 15 milionë Euro dhe një fitim para tatimit prej 2 milionë Euro për vitin deri më 31 dhjetor 2023. Kompania është zgjeruar me shpejtësi në tregje të reja dhe së fundmi ka nënshkruar disa kontrata të mëdha me klientë të rinj, duke çuar në rritje të konsiderueshme të shitjeve. Megjithatë, ka shqetësime se sa mirë i ka menaxhuar kompania proceset e saj të brendshme gjatë kësaj periudhe zgjerimi.

Gjatë takimit të planifikimit të auditimit me drejtoreshën e financave të Doana ShPK, Arta Santa, mësuat se kompania është përballur me disa sfida operationale dhe financiare gjatë gjithë vitit: Një klient kyç, i cili përbënte 25% të shitjeve të Doana ShPK, ktheu një pjesë të madhe të porosisë për shkak të problemeve të cilësisë. Ky klient kishte bërë një nga porositë më të mëdha në vitin 2023 dhe kthimet u përpunuan vetëm pjesërisht deri në fund të vitit. Arta ju informoi se ekipi i financave është ende duke punuar me dokumentet për këto kthime.

Pasqyrat financiare të Doana ShPK tregojnë një vlerë të stoqeve prej 3 milionë Euro, por Arta vuri në dukje se 500,000 Euro të këtyre stoqeve përbëhen nga produkte me lëvizje të ngadaltë që kompania ka ende vështirësi për t'i shitur. Këto stoqe ende mbahen me koston e tyre në pasqyrat financiare pavarësisht kërkesës së dobët për ato produkte në treg.

Doana ShPK ka një hua afatgjatë prej 1.5 milion Euro nga një institucion i madh financiar, me marrëveshje të rrepta të huasë që kërkojnë që kompania të mbajë një koeficient minimal qarkullues prej 1.5. Në fund të vitit, koeficienti qarkullues i Doana ShPK qëndron në 1.6, duke lënë shumë pak diferencë për gabime. Arta shprehu shqetësimin se njohja e vlerës së plotë të kthimeve të klientit ose regjistrimi i stoqeve me lëvizje të ngadaltë mund të rezultojë në shkelje të marrëveshjeve të huasë.

Doana ShPK zbatoi një sistem të ri të menaxhimit të stoqeve në mesin e vitit 2023. Gjatë kalimit në sistemin e ri, u zbuluan disa mospërputhje midis nivelit të stoqeve të regjistruara me ato fizike. Arta ju siguroi se këto çështje janë zgjidhur që atëherë, por nuk është kryer asnjë rishikim zyrtar i kontrolleve të brendshme mbi menaxhimin e stoqeve.

Kompania ka njohur të hyra nga një kontratë e madhe e nënshkruar në fund të dhjetorit 2023, edhe pse mallrat janë dorëzuar vetëm pjesërisht në fund të vitit. Drejtori i financave e justifikoi këtë duke deklaruar se klienti kishte rënë dakord me kushtet, dhe dorëzimi i mbetur ishte planifikuar për në fillim të janarit 2024.

Ka presion të konsiderueshëm nga menaxhmenti i lartë i Doana ShPK për të raportuar rezultate të forta financiare, veçanërisht duke konsideruar planet për zgjerimin e kompanisë në tregje të reja. Arta tregoi se ekipi menaxhues i kompanisë është i fokusuar në sigurimin që pasqyrat financiare të paraqesin kompaninë në një dritë pozitive për të përmbushur pritjet e investitorëve.

Kërkohet:

(a) (i) Identifikoni dhe vlerësoni pesë rreziqet kryesore të auditimit që rrjedhin nga skenari. Për secilin rrezik, shpjegoni ndikimin e mundshëm të pasqyrës financiare dhe lidhni atë me pohimet përkatëse të pasqyrave financiare. Paraqitni përgjigjen tuaj në formën tabelare. (15 pikë)

Rreziku i auditimit	Ndikimi	Pohimet përkatëse

(ii) Diskutoni se si auditori duhet t'i përgjigjet secilit prej këtyre rreziqeve në qasjen e tij/saj të auditimit. (5 pikë)

(b) (i) Shpjegoni konceptin e materialitetit dhe materialitetin e performancës dhe si përcaktohet materialiteti gjatë auditimit. (5 pikë)

(Total: 25 pikë)

Përgjigjet

(a)

(i) Rreziqet kryesore të auditimit

Rreziku i auditimit	Ndikimi	Pohimet përkatëse
Kthimet e shitjeve Ekziston rreziku që të hyrat të mbivlerësohen për shkak të kthimeve të papërpunuara nga një klient kryesor. Meqenëse mallrat e kthyer nuk ishin llogaritur plotësisht deri në fund të vitit, të hyrat mund të mbivlerësohen me një shumë materiale.	Mbivlerësimi i të hyrave dhe të arkëtueshmeve; nënvlerësimi i detyrimeve për kthime.	Plotësia (të gjitha kthimet duhet të regjistrohen), Saktësia (të hyrat duhet të pasqyrojnë netonë aktuale të shitjeve të kthimeve) dhe Prerja (kthimet nga periudha duhet të regjistrohen në periudhën e duhur).
Vlerësimi stoqeve Stoqet me lëvizje të ngadaltë me vlerë 500,000 Euro mund të mbivlerësohen nëse vlera e tyre neto e realizueshme (VNR) është më e ulët se vlera kontabël. Ekziston rreziku i mbivlerësimit të stoqeve nëse menaxhmenti nuk merr parasysh rënien e kërkesës në treg.	Mbivlerësimi i stoqevedhe nënvlerësimi i kostos së mallrave të shitura (KMSH).	Vlerësimi dhe Shpërndarja (Stoqet duhet të regjistrohen me koston më të ulët dhe VNR).
Marrëveshja e huasë Kompania rrezikon të shkelë marrëveshjet e saj të huasë nëse rregullimet (p.sh. kthimet dhe shlyerja e stoqeve) ulin koeficientin qarkullues nën 1.5. Kjo mund të çojë që kredia të bëhet e pagueshme sipas kërkesës, duke krijuar një çështje likuiditeti.	Nënvlerësimi i mundshëm i detyrimeve nëse kredia nuk riklasifikohet si detyrim afatshkurt si dhe çështje të mundshme të shpalosjes.	Prezantimi (klasifikimi i saktë i detyrimeve) dhe Plotësia (shpalosja e rrezikut të shkeljes së marrëveshjes).
Dobësitë e kontrollit të brendshëm Kalimi në një sistem të ri të menaxhimit të stoqeve zbuloi mospërputhje në të dhënat e stoqeve, duke sugjeruar që stoqet përmbajën anomali. Nëse kontrollet rreth stoqeve janë të dobëta, ekziston një	Anomali e mundshme e saldoeve të stoqeve për shkak të gabimeve ose lëshimeve në numërimin e stoqeve	Ekzistenca (stoqet ekzistojnë fizikisht), Plotësia (të gjitha stoqet regjistrohen) dhe Vlerësimi (stoqet vlerësohen me saktësi).

rrezik më i lartë i anomalive materiale.		
Njohja e të hyrave Kompania ka njohur të hyra nga një kontratë në dhjetor 2023, edhe pse mallrat janë dorëzuar vetëm pjesërisht në fund të vitit. Kjo krijon një rrezik të mbivlerësimit të të hyrave, pasi detyrimet e performancës mund të mos jenë përmbushur plotësisht.	Mbivlerësimi i të hyrave dhe të arkëtueshmeve; nënvlerësimi i mundshëm i detyrimeve nëse nuk njihen detyrimet e ardhshme të performancës.	Prerja (të hyrat duhet të njihen në periudhën e duhur), Ekzistenca (të hyrat lidhen me një transaksion të vërtetë) dhe Saktësia (shuma e të hyrave të njohura duhet të pasqyrojë punën e përfunduar).

(ii) Përgjigja e auditorit ndaj rreziqeve:

1. Kthimet nga shitjet:

- **Përgjigja:** Auditori duhet të marrë dhe të shqyrtojë dokumentacionin për mallrat e kthyera (p.sh. kredit notat, korrespondencat me klientin) dhe të konfirmojë që kthimet janë pasqyruar në mënyrë të përshtatshme në pasqyrat financiare. Testimi duhet të fokusohet në kthimet e regjistruara pas fundit të vitit për të siguruar prerjen e duhur.

2. Vlerësimi i stoqeve:

- **Përgjigja:** Auditori duhet të kryejë një rishikim të detajuar të stoqeve të ngadalshme, duke përfshirë rishikimin e parashikimeve të shitjeve dhe të dhënave të tregut për të vlerësuar VNR-në. Shlyerjet e stoqeve duhet të merren parasysh aty ku është e nevojshme. Auditori mund të kryejë numërime testuese dhe të krahasojë VNR me vlerën kontabël.

3. Marrëveshjet e Huasë:

- **Përgjigja:** Auditori duhet të rishikojë marrëveshjen e huasë për të konfirmuar kushtet e marrëveshjes dhe për të testuar llogaritjen e koeficientit qarkullues. Nëse ka gjasë për një shkelje të marrëveshjes, auditori duhet të vlerësojë nëse kredia duhet të riklasifikohet si një detyrim afatshkurt dhe të sigurojë që janë bërë shpalosjet e përshtatshme në pasqyrat financiare.

4. Dobësitë e kontrollit të brendshëm:

- **Përgjigja:** Auditori duhet të kryejë teste shtesë të kontrolleve të stoqeve dhe të kryejë një numërim të stoqeve në fund të vitit për të verifikuar saktësinë e të dhënave. Nëse identifikohen dobësi të rëndësishme të kontrollit, auditorit mund t'i duhet të rrisë shtrirjen e testimit thelbësor për saldon e stoqeve.

5. Njohja e të hyrave:

- **Përgjigja:** Auditori duhet të inspektojë kushtet e kontratës dhe të verifikojë nëse kriteret e njohjes së të hyrave janë përmbushur, duke u fokusuar nëse detyrimet e performancës janë përmbushur përpara njohjes së të hyrave. Ata gjithashtu duhet të testojnë dërgesat dhe pagesat e mëvonshme për të siguruar trajtimin e saktë të të hyrave.

(b) Materialiteti

(i) Shpjegimi i materialitetit

- **Materialiteti** është pragu mbi të cilin anomalitë në pasqyrat financiare mund të ndikojnë në vendimet ekonomike të përdoruesve. Auditorët përcaktojnë materialitetin bazuar në faktorë të tillë si të hyrat totale, fitimi para tatimit ose pasuritë totale, dhe kjo e ndihmon auditorin të fokusohet në fushat që kanë më shumë gjasa të rezultojnë në anomali materiale.
- **Materialiteti i performancës** vendoset nën materialitetin për pasqyrat financiare në tërësi për të reduktuar rrezikun që anomalitë e pakorrigjuara të tejkalojnë nivelin e materialitetit.

Detyra 2

Ju jeni menaxheri i auditimit për BlueSky ShPK, përgjegjës për auditimin e Zenith Holdings SHA, një kompani e madhe e listuar që operon në sektorin e energjisë së rinovueshme. Zenith Holdings Ltd ka plane ambicioze për të zgjeruar operacionet e saj në të gjithë Evropën duke blerë disa kompani të vogla të energjisë diellore dhe të erës. Megjithatë, kompania është përballur me disa sfida të qeverisjes muajt e fundit, të cilat kanë ngritur shqetësime tek investitorët dhe rregullatorë. Në vitin 2023, Zenith Holdings përjetoi një sërë ndryshimesh menaxheriale. Kryeshefi Ekzekutiv (KE), i cili kishte qenë me kompaninë për 10 vjet, papritmas dha dorëheqjen, duke përmendur "arsye personale" dhe u zëvendësua nga ish-Drejtori Kryesor Operativ (DKO), Markos Stani.

Brenda kompanisë po përflitet se KE është detyruar të japë dorëheqjen pasi auditimi i brendshëm ka zbuluar parregullsi të konsiderueshme në raportet e shpenzimeve dhe ndarjen e mjeteve për projekte kapitale. Këto parregullsi ende nuk janë bërë publike, dhe bordi i drejtorëve ka vendosur ta mbajë çështjen konfidenciale deri në mbledhjen e ardhshme të përgjithshme vjetore.

Markos Stani, KE i ri, ka një marrëdhënie të ngushtë pune me Kryetaren e Bordit, Sara Janis, e cila ka qenë në bord për 15 vjet. Sara Janis është gjerësisht e respektuar, por gjithashtu njihet për shmangien e konfrontimeve. Pavarësisht rritjes së shpejtë të kompanisë, ka një mungesë të dukshme të mbikëqyrjes së pavarur në bord - pesë nga shtatë anëtarët e bordit janë drejtorë ekzekutivë, duke përfshirë Sara Janis. Dy drejtorë joekzekutivë (DJE) kanë qenë në bord për më shumë se një dekadë, duke ngritur shqetësime për pavarësinë e tyre. Nuk ka asnjë politikë formale për vlerësimin e performancës së anëtarëve të bordit dhe mbledhjeve të bordit shpesh u mungon ashpërsia e nevojshme për të sfiduar vendimet kryesore.

Komiteti i auditimit të kompanisë kryesohet nga një drejtor jo-ekzekutiv për një kohë të gjatë, Dardan Patel, i cili ishte një ish-drejtor financiar i kompanisë. Megjithatë, komiteti i auditimit është kritikuar për dështimin në rishikimin e duhur të sistemeve të kontrollit të brendshëm të kompanisë. Kjo ka rezultuar në disa joefikasitete operacionale dhe çështje të pajtueshmërisë që kanë kaluar pa u vënë re për periudha të gjata. Për shembull, kompania kohët e fundit ka paguar gjoba të konsiderueshme për shkeljen e rregulloreve të shëndetit dhe sigurisë, megjithatë asnjë rishikim gjithëpërfshirës i kontrolleve të brendshme nuk është kryer në dy vitet e fundit.

Ndërkohë, BlueSky LLP ka audituar Zenith Holdings Ltd për pesë vitet e fundit dhe gjithashtu ofron shërbime të tjera jo audituese si këshillim tatimor dhe konsulencë mbi rregulloret mjedisore.

Në vitin 2022, BlueSky LLP ndihmoi Zenith në hartimin e kornizës së raportimit të emetimeve të karbonit, i cili tani po auditohet si pjesë e raportit të qëndrueshmërisë së kompanisë. Tarifat për këto shërbime jo audituese janë të konsiderueshme.

Gjatë një auditimi të fundit, një nga anëtarët e ekipit tuaj zbuloi një blerje të madhe automjetesh luksoze për përdorim ekzekutiv, të cilat ishin regjistruar në shpenzimet e përgjithshme të biznesit. Kur u pyet, drejtori i ri financiar, Mark Halo, pohoi se automjetet ishin të nevojshme për drejtorët që të udhëtonin midis lokacioneve të ndryshme të energjisë së rinovueshme të kompanisë.

Megjithatë, hetimet e mëtejshme zbuluan se këto automjete shpesh përdoren për qëllime personale. Drejtori financiar këmbënguli se kjo ishte një "përfitim" i zakonshëm që vjen me pozitën menaxheriale të punës dhe se nuk kishte nevojë të riklasifikohej shpenzimi.

Për më tepër, gjatë takimit të planifikimit të auditimit, ju dëgjuat një bisedë midis KE të ri, Markos Stani, dhe Sara Janis, në të cilën ata diskutuan shitjen e mundshme të një filiali. Ata përmendën se shpalosja e planit për të shitur do të ulte çmimin e aksioneve të kompanisë dhe la të kuptohet se shtyrja e shpalosjes deri pas rezultateve të fundvitit mund të jetë më e dobishme për kompaninë.

Kërkohet:

- (a) (i) Identifikoni dhe vlerësoni mangësitë e qeverisjes së korporatës në Zenith Holdings Ltd, duke e lidhur çdo çështje me parimet përkatëse të qeverisjes së korporatës (p.sh., Kodi i Qeverisjes së Korporatës në Mbretërinë e Bashkuar ose parimet e OECD). (10 pikë)
- (ii) Diskutoni ndikimin e këtyre mangësive në menaxhimin e rrezikut të kompanisë, mjedisin e kontrollit të brendshëm dhe transparencën e përgjithshme. (5 pikë)
- (iii) Rekomandoni përmirësime për të adresuar këto çështje të qeverisjes dhe për të sjellë Zenith Holdings në përputhje me praktikatat më të mira. (5 pikë)
- (b) (i) Identifikoni çështjet etike që dalin nga skenari, duke u fokusuar në pavarësinë dhe objektivitetin e BlueSky LLP si dhe çështjet etike lidhur me Zenith. (7 pikë)
- (ii) Rekomandoni masat mbrojtëse që BlueSky LLP duhet të zbatojë për të zbutur kërcënimet etike të identifikuarat. (3 pikë)

(Total: 30 pikë)

Përgjigjet

(a)

(i) Mangësitë e qeverisjes së korporatës

1. Përbërja e Bordit dhe Pavarësia:

- **Çështja:** Bordit i mungon mbikëqyrja e pavarur, me vetëm dy drejtorë joekzekutivë, të cilët kanë shërbyer për më shumë se 10 vjet. Sipas Kodit të Qeverisjes së Korporatave në Mbretërinë e Bashkuar, duhet të ketë një shumicë drejtorëve të pavarur joekzekutivë, veçanërisht për kompanitë e listuara.
- **Ndikimi:** Mungesa e pavarësisë dëmton aftësinë e bordit për të sfiduar objektivisht menaxhimin dhe për të mbikëqyrur në mënyrë efektive operacionet e kompanisë. DJE-të me shërbim të gjatë mund të bëhen shumë të njohur me ekipin ekzekutiv, duke rrezikuar pavarësinë e tyre.

2. Dobësitë e Komitetit të Auditimit:

- **Çështja:** Komiteti i auditimit kryesohet nga një ish-drejtor financiar i kompanisë, duke krijuar një konflikt interesi dhe një kërcënim vetë-rishikimi. Për më tepër, komiteti i auditimit nuk ka rishikuar kontrollet e brendshme për dy vjet, gjë që ka lejuar që mosefikasiteti operacional dhe shkeljet rregullatore të mos kontrollohen.
- **Ndikimi:** Dështimi për të rishikuar kontrollet e brendshme rrit rrezikun e anomalive financiare, joefikasitetit operacional dhe shkeljeve rregullatore, duke dëmtuar kornizën e menaxhimit të rrezikut të kompanisë.

3. Mungesa e transparencës dhe llogaridhënies:

- **Çështja:** Bordi nuk ka bërë të ditur dorëheqjen e Drejtorit Ekzekutiv apo gjetjet e auditimit të brendshëm, gjë që ngre shqetësime për transparencën. Për më tepër, shtyrja e shpalesjes së shitjes së filialit deri pas fundit të vitit mund të mashtrojë aksionarët rreth pozicionit financiar të kompanisë.
- **Ndikimi:** Mbajtja e informacionit material nga aksionarët minon integritetin e raportimit financiar dhe mund të gërryëjë besimin në kompani. Mungesa e vlerësimeve të performancës për anëtarët e bordit sugjeron gjithashtu mungesë llogaridhënieje.

(ii) Ndikimi në menaxhimin e rrezikut dhe kontrollet e brendshme

- Mungesa e mbikëqyrjes së pavarur, komiteti i dobët i auditimit dhe dështimi për të rishikuar kontrollet e brendshme për dy vjet dëmtojnë rëndë kornizën e menaxhimit të rrezikut të Zenith Holdings. Kjo tashmë ka çuar në gjoba rregullatore dhe rreziqet e mëtejshme mund të mbeten të pazbuluara.
- Pa një sistem të duhur për të vlerësuar dhe menaxhuar rreziqet, operacionet e kompanisë mund të vuajnë dhe investitorët mund të humbasin besimin të menaxhmenti, veçanërisht në një sektor me rrezik të lartë si energjia e rinovueshme.
- Dështimi për të shpallur ngjarje të rëndësishme si dorëheqja e KE dhe shitja e mundshme e filialeve demonstroi mungesë transparence, e cila mund të ndikojë negativisht në reputacionin e kompanisë dhe çmimin e aksioneve.

(iii) Rekomandime për përmirësim

Forcimi i Pavarësisë së Bordit:

Zenith Holdings duhet të emërojë drejtorë shtesë të pavarur jo-ekzekutivë për të përmirësuar mbikëqyrjen e bordit. DJE-të e pavarur duhet të sfidojnë vendimet kryesore dhe të ofrojnë këshilla të paanshme.

Rishikimi i Strukturës së Komitetit të Auditimit:

Komiteti i auditimit duhet të kryesohet nga një DJE i pavarur dhe jo nga një ish-ekzekutiv. Komiteti duhet të ndërmarë rishikime të rregullta të kontrolleve të brendshme dhe menaxhimit të rrezikut për të siguruar pajtueshmërinë me rregulloret dhe për të shmangur joefikasitetin operacional.

Rritja e transparencës:

Bordi duhet t'u shpalosë menjëherë aksionarëve ngjarjet materiale, të tilla si dorëheqja e KE dhe gjetjet e auditimit të brendshëm. Zbatimi i një procesi vjetor të vlerësimit të performancës për bordin do të rriste llogaridhënien dhe do të siguronte që drejtorët po i përmbushin detyrat e tyre në mënyrë efektive.

(b) Etika profesionale

(i) Çështjet etike

1. Ofrimi i shërbimeve jo audituese:

Çështja: BlueSky LLP po ofron shërbime të rëndësishme jo audituese për Zenith Holdings, duke përfshirë hartimin e kornizës së raportimit të emetimeve të karbonit. Kjo krijon një **kërcënim vetë-rishikimi**, pasi BlueSky do të auditonte punën e vet në raportin e qëndrueshmërisë.

Ndikimi: Pavarësia e firmës është e rrezikuar, pasi ajo mund të hezitojë të nxjerrë në pah gabimet ose dobësitë në kornizën që ndihmoi të hartohet.

2. Përdorimi personal i pasurive të kompanisë:

Çështja: Justifikimi i drejtorit financiar për përdorimin personal të automjeteve luksoze si një "përfitim" i punës ngre shqetësime për **keqklasifikimin e shpenzimeve** dhe mungesën e mundshme të integritetit. Kjo mund të çojë në anomali financiare.

Ndikimi: Nëse BlueSky nuk e sfidon këtë trajtim, ai mund të shihet si bashkëpunëtor në lejimin e raportimit të pasaktë financiar.

3. Manipulimi i mundshëm i informacionit financiar:

Çështja: Diskutimi i dëgjuar për shtyrjen e shpalosjes të shitjes së filialeve deri pas fundit të vitit sugjeron **synimin për të manipuluar informacionin financiar**. Kjo ngre shqetësime të rëndësishme etike për transparencën dhe ndershmërinë në raportimin financiar.

Ndikimi: Dështimi për të shpalosur informacionin material në kohën e duhur mund të mashtrojë investitorët dhe të shkelë standardet e raportimit financiar, gjë që mund të dëmtojë reputacionin e BlueSky LLP nëse nuk arrin ta trajtojë këtë çështje.

(ii) Masat mbrojtëse (3 pikë):

Ekipe të veçanta të auditimit dhe jo auditimit:

BlueSky LLP duhet të caktojë ekipe të ndryshme për shërbime audituese dhe jo audituese për të zbutur kërcënimin e vetë-rishikimit. Kjo ndarje siguron që ekipi i auditimit mund të mbetet objektiv kur auditon raportin e qëndrueshmërisë.

Riklasifikimi i shpenzimeve:

Firma duhet të insistojë në riklasifikimin e automjeteve luksoze të përdorura për qëllime personale dhe të sigurojë dokumentacionin e duhur. Për më tepër, BlueSky duhet t'i raportojë komitetit të auditimit çdo anomali materiale.

Zbuloni manipulimin e mundshëm:

BlueSky LLP duhet të komunikojë bisedën e dëgjuar në lidhje me shitjen e vonuar të filialeve tek personat që janë të ngarkuar me qeverisjen. Firma duhet të sigurojë që të gjitha informacionet materiale janë shpalosur në pasqyrat financiare për të ruajtur integritetin dhe transparencën.

Detyra 3

Ju jeni senior i auditimit në Zeta Auditors, përgjegjës për auditimin e Galaxxy ShPK, një kompani e specializuar në shitjen me shumicë të pajisjeve të zyrës. Galaxxy ShPK ka përjetuar rritje të shpejtë në vitet e fundit dhe së fundmi ka zbatuar një sistem të ri shitjesh për të menaxhuar numrin në rritje të transaksioneve të saj. Drafti i pasqyrave financiare të kompanisë për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2023 paraqet të hyra prej 50 milionë Euro dhe një fitim bruto prej 10 milionë Euro.

Gjatë takimit tuaj të planifikimit të auditimit me drejtorin financiar të Galaxxy ShPK, u vu re se sistemi i ri i shitjeve kishte hasur në disa çështje operacionale gjatë zbatimit. Këto çështje kanë prekur fusha kyçe si përpunimi i porosive të shitjes, regjistrimi i lëvizjeve të stoqeve dhe grumbullimi i parave të gatshme nga klientët.

Detajet kryesore të dhëna gjatë takimit përfshijnë:

1. **Porositë e shitjeve:** Ekipi i shitjeve i Galaxxy ShPK përpunon një vëllim të madh të porosive të shitjeve çdo ditë. Anëtarët e ekipit janë personeli i vetëm që regjistron dhe autorizon shitjet. Ka pasur disa raste kur porositë e shitjeve janë regjistruar gabimisht për shkak të mungesës së mbikëqyrjes. Stafi i shitjeve është përgjegjës për marrjen e porosive dhe futjen e tyre në sistem si dhe ofrimin e zbritjeve për klient të ndryshëm pa autorizim nga një nivel më i lart i menaxhmentit.
2. **Regjistrimet e stoqeve:** Sistemi i ri kërkon që stafi i depos të përditësojë nivelet e stoqeve pas çdo shitje. Megjithatë, për shkak të kompleksitetit të sistemit dhe mungesës së trajnimit të duhur, të dhënat e stoqeve nuk janë përditësuar gjithmonë në kohë reale. Ka pasur raste kur shitjet janë regjistruar përpara se mallrat të dërgoheshin fizikisht.
3. **Arkëtimi:** Kompania lejon disa klientë të blejnë mallra me kredi, por sistemi ka pësuar vonesa në gjenerimin e faturave dhe barazimin e arkëtimeve të parave me të dhënat e shitjeve. Si rezultat, ka pasur vonesa të konsiderueshme në arkëtimin e pagesave nga klientët dhe të arkëtueshmet e vjetra janë rritur me 20% krahasuar me vitin paraprak.
4. **Autorizimi i kushteve të kredisë:** Kufijtë e kredisë për klientët e rinj vendosen nga stafi i shitjeve pa kontrolle të duhura krediti. Për më tepër, limitet e kredisë së klientëve nuk rishikohen rregullisht.
5. **Pranimet bankare të parave të gatshme:** Pranimet ditore të parave të gatshme trajtohen nga i njëjti personel përgjegjës për regjistrimin e faturave në sistem. Nuk ka rakordim të pavarur ndërmjet arkëtimeve të parave të gatshme dhe depozitave bankare në fund të çdo dite.

Kërkohet:

- (a) (i) Identifikoni dhe shpjegoni pesë mangësi të kontrollit të brendshëm në Galaxxy ShPK, duke e lidhur secilën mangësi me objektivin(et) përkatës të kontrollit. (10 pikë)
(ii) Rekomandoni procedurat e përshtatshme të kontrollit që Galaxxy ShPK duhet të zbatojë për të adresuar secilën nga mangësitë e identifikuara. (5 pikë)

Ofroni përgjigjen në formën tabelare si më poshtë:

Mangësia	Objektivi i kontrollit	Rekomandimi për përmirësim

- (b) (i) Për tre nga mangësitë e kontrollit të identifikuara në pjesën (a), përshkruani testet e kontrolleve që auditori duhet të kryejë për të marrë dëshmi auditimi. (6 pikë)
- (ii) Shpjegoni rëndësinë e kontrolleve të testimit kur planifikoni një auditim të Galaxy ShPK. (4 pikë)

(Total: 25 pikë)

Përgjigjet

(a) Mangësitë e kontrollit të brendshëm

Mangësia	Objektivi i kontrollit	Rekomandimi për përmirësim të kontrolleve
<p>Porositë e shitjeve dhe zbritjet:</p> <p>Ka mungesë të ndarjes së detyrave, pasi stafi i shitjeve është përgjegjës për përpunimin dhe autorizimin e porosive të shitjes. Zbritjet po aplikohen pa autorizim nga menaxhmenti i lartë.</p>	<p>Të sigurohet që të gjitha porositë e shitjeve janë të autorizuara siç duhet dhe se çdo zbritje e dhënë klientëve është miratuar në mënyrë të përshtatshme për të shmangur reduktimet e paautorizuara të të hyrave.</p>	<p>Prezantoni ndarjen e detyrave, ku stafi i shitjeve mund të marrë porosi, por kërkon miratimin e menaxhmentit të lartë për zbritje dhe porosi të mëdha. Zbatimi i një sistemi të autorizimit elektronik për të gjitha zbritjet.</p>
<p>Regjistrimet e stoqeve:</p> <p>Regjistrimet e stoqeve nuk përditësohen në kohë reale për shkak të çështjeve të trajnimit të stafit, duke çuar në mospërputhje midis stoqeve të regjistruar dhe niveleve aktuale të stokut.</p>	<p>Për të siguruar që të gjitha lëvizjet e stoqeve regjistrohen me saktësi dhe menjëherë për të pasqyruar pozicionin e vërtetë të tyre.</p>	<p>Ofroni trajnime shtesë për stafin e depos mbi përdorimin e sistemit të ri dhe zbatoni një sistem të menaxhimit të stoqeve në kohë reale që përditëson automatikisht nivelet e stokut pasi mallrat të dërgohen.</p>
<p>Vonesa në mbledhjen e parave të gatshme:</p> <p>Vonesat e sistemit në gjenerimin e faturave kanë çuar në vonesa në mbledhjen e parave të gatshme dhe një rritje të arkëtimeve të vjetruara.</p>	<p>Të sigurohet që faturat të gjenerohen në kohë dhe paratë të mbledhen menjëherë, duke reduktuar rrezikun e borxheve të këqija dhe duke përmirësuar rrjedhën e parasë.</p>	<p>Zbatoni një sistem të automatizuar faturimi që gjeneron fatura menjëherë pasi të regjistrohet një shitje. Futja e procedurave më të rrepta të kontrollit të kredisë për të siguruar mbledhjen në kohë të parave të gatshme dhe për të zvogëluar rrezikun e arkëtimeve të vonuara.</p>
<p>Autorizimi i kushteve të kredisë:</p> <p>Kushtet e kredisë për klientët e rinj vendosen pa kontrolle të duhura të kredisë dhe limitet ekzistuese të kredisë së klientëve nuk rishikohen rregullisht.</p>	<p>Të sigurohet që kufijtë e kredisë të vendosen në mënyrë të përshtatshme dhe të rishikohen rregullisht për të minimizuar rrezikun e borxheve të këqija.</p>	<p>Prezantoni një proces miratimi të kredisë ku të gjitha llogaritë e reja të klientëve i nënshtrohen kontrolleve formale të kredisë dhe kufijtë e kredisë rishikohen çdo tremujor nga departamenti i financave.</p>
<p>Pranimet bankare të parave të gatshme:</p> <p>Nuk ka ndarje të detyrave në trajtimin e arkëtimeve të parave të gatshme dhe regjistrimin e tyre në sistem,</p>	<p>Të sigurohet që të gjitha arkëtimet e parave të gatshme regjistrohen dhe depozitohen siç duhet në bankë, duke reduktuar rrezikun e mashtrimit ose vjedhjes.</p>	<p>Ndani detyrat e regjistrimit të arkëtimeve të parave të gatshme dhe bankingut të tyre. Prezantoni rakordime të pavarura ditore të arkëtimeve të parave të gatshme dhe depozitave bankare për të</p>

duke çuar në rrezik përvetësimi ose gabimesh.		zbuluar më herët mospërputhjet.
---	--	---------------------------------

(b)

(i) Testet e kontrolleve

1. Porositë e shitjeve dhe zbritjet:

- Testi i kontrollit: Rishikoni një mostër të porosive të shitjes dhe verifikoni nëse zbritjet janë autorizuar siç duhet nga menaxhmenti i lartë. Inspektoni regjistrat e sistemit për dëshmi të ndarjes së detyrave ndërmjet procesimit të porosive të shitjes dhe autorizimit të zbritjeve.

2. Regjistrimet e stoqeve:

- Testi i kontrollit: Vëzhgoni procesin e regjistrimit të lëvizjeve të stoqeve në sistem. Zgjidhni një mostër të transaksioneve të stoqeve dhe gjurmoni ato në dërgimin fizik të mallrave. Rishikoni rakordimet midis numërimeve fizike dhe të dhënave të sistemit për të siguruar që mospërputhjet janë duke u hetuar.

3. Pranimet bankare të parave të gatshme:

- Testi i kontrollit: Inspektoni të dhënat e arkëtimeve të parave të gatshme dhe krahasojini ato me fletët e depozitave bankare për të konfirmuar që të gjitha paratë e marra janë depozituar në bankë. Vëzhgoni procesin e rakordimit midis regjistrave të parave të gatshme dhe pasqyrës bankare për t'u siguruar që është bërë në mënyrë të pavarur.

(ii) Rëndësia e testimit të kontrolleve

Testimi i kontrolleve është thelbësor për të përcaktuar nëse sistemi i kontrollit të brendshëm po funksionon në mënyrë efektive gjatë gjithë vitit. Nëse kontrollet funksionojnë siç synohet, auditori mund të mbështetet në to, gjë që mund të zvogëlojë shtrirjen e testimit thelbësor të kërkuar. Në rastin e Galaxy ShPK, ku ka mangësi të shumta, testet e kontrollit do të ndihmojnë në identifikimin e fushave të dobëta që mund të çojnë në anomali materiale në pasqyrat financiare. Kontrollet efektive ndihmojnë për të siguruar saktësinë, plotësinë dhe vlefshmërinë e transaksioneve financiare, gjë që përmirëson besueshmërinë e pasqyrave financiare.

Detyra 4

Ju jeni senior i auditimit në Apolloni Auditors, përgjegjës për auditimin e Mercury ShA, një kompani që prodhon komponentë industriale. Pasqyrat financiare të kompanisë për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2023 tregojnë të arkëtueshmet tregtare prej 4 milionë Euro.

Llogaritë e arkëtueshme

Gjatë rishikimit tuaj, ju vini re se kompania ka përjetuar rritje të saldoshme të arkëtueshme gjatë viteve të fundit, me shumë balanca të vjetruara përtej 90 ditëve. Kompania nuk ka një proces formal të rishikimit të kredisë dhe shpenzimet e borxhit të keq janë rritur me 15% krahasuar me një vit më parë.

Mercury ShA ka zbatuar gjithashtu një sistem të ri faturimi shitjesh, por ka shqetësime se disa fatura shitje nuk janë regjistruar në periudhën e duhur. Gjithashtu, konfirmimet e klientëve nuk janë kërkuar për bilancet e fundvitit.

Pasuritë joqarkulluese

Kompania shpenzoi 500,000 Euro për zhvillimin e një sistemi të ri softuerësh, të cilin menaxhmenti e ka kapitalizuar si një pasuri të patrupëzuar. Softueri është ende në zhvillim dhe nuk pritët të gjenerojë të ardhura për 18 muaj të tjerë.

Kompania rivlerësoi selinë e saj nga 1.8 milion në 2.2 milion Euro gjatë vitit. Rivlerësimi është kryer nga një punonjës i brendshëm i kompanisë.

Kompania aplikon të njëjtën normë zhvlerësimi (10% lineare) për të gjitha llojet e makinerive, pavarësisht nga mosha apo përdorimi i tyre. Megjithatë, disa makina të vjetra po i afrohen fundit të jetës së tyre të dobishme.

Kërkohet:

(a) Përshkruani procedurat e auditimit që do të kryenit për të verifikuar pohimet e mëposhtme në lidhje me të arkëtueshmet:

- (i) Ekzistenca
- (ii) Plotësia
- (iii) Vlerësimi (6 pikë)

(b) (i) Shpjegoni qëllimin e një konfirmimi të të arkëtueshmeve si pjesë e auditimit të të arkëtueshmeve.

(ii) Përshkruani veprimet që do të ndërmerrnit nëse një klient nuk i përgjigjet një kërkesë për konfirmimin e të arkëtueshmeve. (4 pikë)

(c) Për secilën nga çështjet e mëposhtme, përshkruani procedurat e auditimit që do të kryeni për të testuar pohimet përkatëse të pasqyrave financiare lidhur me pasuritë joqarkulluese:

- (i) Kapitalizimi i kostove të brendshme të zhvillimit
- (ii) Rivlerësimi i pronës
- (iii) Zhvlerësimi i makinerive (6 pikë)

(d) Shpjegoni Ekzistencën dhe Vlerësimin si pohimet kryesore në kontekstin e pasurive joqarkulluese. (4 pikë)

(Total: 20 pikë)

Përgjigjet

(a) Procedurat e auditimit për të arkëtueshmet

1. Ekzistenca:

○ Procedura e auditimit:

- Kryeni një konfirmim të të arkëtueshmeve duke dërguar konfirmime pozitive tek një mostër e klientëve në fund të vitit. Ndiqni çdo mospërgjigje ose mospërputhje.
- Rishikoni pranimet e mëvonshme të parave të gatshme pas fundit të vitit duke inspektuar pasqyrat bankare për të konfirmuar se të arkëtueshmet e papaguara janë mbledhur.

2. Plotësia:

○ Procedura e auditimit:

- Gjurmoni një mostër të fletëdërgesave (FD) me faturat e shitjeve dhe sigurohuni që këto fatura të regjistrohen në librin e shitjeve.
- Barazoni totalin e listës së të arkëtueshmeve të vjetra me llogarinë e kontrollit të librit të shitjeve për të siguruar që të gjitha të arkëtueshmet janë regjistruar.
- Rishikoni prerjen e shitjeve duke testuar faturat e lëshuara para dhe pas fundit të vitit për të verifikuar që shitjet janë regjistruar në periudhën e duhur.

3. Vlerësimi:

○ Procedura e auditimit:

- Rishikoni përshtatshmërinë e lejimit/provizionit për borxhet e dyshimta duke krahasuar atë me mesataret e industrisë dhe tendencat historike. Diskutoni me menaxhmentin bazën për lejimin dhe vlerësoni arsyeshmërinë e vlerësimit.
- Inspektoni korrespondencën e klientit dhe historinë e pagesave për borxhet e papaguara për të përcaktuar nëse kërkohet një provizion.
- Rishikoni arkëtimet e mëvonshme të parave të gatshme për të arkëtueshmet e vjetra për të konfirmuar mundësinë e mbledhjes së borxhit.

(b) Konfirmimi i të arkëtueshmeve

1. Qëllimi i një konfirmimi të të arkëtueshmeve:

- Një konfirmim i të arkëtueshmeve përdoret për të marrë evidencë të drejtpërdrejtë nga klientët në lidhje me ekzistencën dhe saktësinë e shumave të borxhit në fund të vitit. Ai siguron evidencë të pavarur dhe të besueshme auditimi që ndihmon në verifikimin e ekzistencës dhe të drejtave mbi të arkëtueshmet, duke siguruar që ato të mos mbivlerësohen.

2. Veprimet nëse një klient dështon të përgjigjet:

- Nëse një klient nuk i përgjigjet një kërkesë për konfirmimin e të arkëtueshmeve, auditori duhet të kryejë procedura alternative të auditimit si:
 - Rishikimi i arkëtimeve të mëvonshme të parave të gatshme nga klienti për të verifikuar pagesën e saldos së papaguar.
 - Ekzaminimi i faturave të shitjeve, fletëdërgesave të mallrave dhe porosive të klientit për të konfirmuar që të arkëtueshmet janë të vlefshme dhe kanë të bëjnë me shitjet aktuale.
 - Rishikimi i korrespondencës së klientit ose rakordimet e llogarisë për të përcaktuar vlefshmërinë e saldosit.

(c) Procedurat e auditimit për pasuritë joqarkulluese

1. Kapitalizimi i kostove të zhvillimit të brendshëm:

○ Procedura e auditimit:

- Rishikoni dokumentacionin që mbështet kostot e bëra në zhvillimin e softuerit, duke përfshirë faturat dhe të dhënat e listës së pagave.
- Vlerësoni nëse kostot e kapitalizuara plotësojnë kriteret për kapitalizim sipas SNK 38, duke siguruar që projekti është teknikisht i realizueshëm, i destinuar për përdorim ose shitje dhe që pritet të gjenerojë përfitime ekonomike në të ardhmen.
- Diskutoni statusin e projektit të softuerit me menaxhmentin dhe personelin teknik për të konfirmuar progresin e tij.
- Sigurohuni që kostot e lidhura me hulumtimin, në vend të zhvillimit, të shpenzohen.

2. Rivlerësimi i pronës:

○ Procedura e auditimit:

- Merrni dhe rishikoni bazën për rivlerësimin e kryer nga punonjësi i brendshëm, duke përfshirë supozimet dhe metodat e përdorura.
- Vlerësoni kualifikimet dhe përvojën e punonjësit që kryen rivlerësimin për t'u siguruar që ata janë kompetentë për të kryer detyrën.
- Ri-kryeni llogaritjen e rivlerësimit për të siguruar saktësinë dhe konsistencën e tij me standardet e kontabilitetit.
- Verifikoni që rivlerësimi është pasqyruar siç duhet në pasqyrat financiare, duke përfshirë rregullimet në rezervën e rivlerësimit dhe çdo ndikim në zhvlerësim.

3. Zhvlerësimi i makinerive:

○ Procedura e auditimit:

- Rishikoni politikën e zhvlerësimit të aplikuar për kategori të ndryshme makinerish dhe vlerësoni përshtatshmërinë e saj duke pasur parasysh moshën dhe përdorimin e pasurive.
- Inspektoni një mostër të makinerive të vjetra dhe vlerësoni nëse jeta e tyre e dobishme duhet të rivlerësohet.
- Rillogaritni zhvlerësimin për një mostër makinerish për të siguruar që shumat e ngarkuara janë të sakta.
- Krahasoni shpenzimet e zhvlerësimit me periudhat e mëparshme dhe normat e industrisë për të vlerësuar arsyeshmërinë.

(d) Pohimet e auditimit

1. Vlerësimi:

- **Shpjegim:** Pohimi se pasuritë joqarkulluese regjistrohen me vlerën e tyre të përshtatshme, ose me kosto minus zhvlerësimin e akumuluar ose me shumën të rivlerësuar. Për auditimin e pasurive joqarkulluese, kjo përfshin sigurimin që pasuritë të mos mbivlerësohen ose nënvlerësohen dhe që zhvlerësimi të llogaritet saktë.

2. Ekzistenca:

- **Shpjegim:** Pohimi se pasuritë joqarkulluese ekzistojnë fizikisht dhe janë në përdorim nga kompania në datën e bilancit. Kjo siguron që pasuritë e listuara në pasqyrat financiare nuk janë fiktive ose të vjetruara.